

УДК 796.071.4:37

DOI 10.32999/ksu2413-1865/2019-86-12

РОЗВИТОК СЕРЕДНЬОЇ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ І СПОРТУ В АВСТРІЇ (70-ТІ РОКИ ХХ СТОЛІТТЯ)

Романчук О.В., к. філол. н., доцент,
докторант кафедри загальної педагогіки та дошкільної освіти
Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка

У статті представлено історичний огляд підготовки вчителів фізичної культури і спорту в Австрії у 70-ті роки ХХ століття. Визначено особливості функціонування і реформування системи середньої професійної освіти педагогічних кадрів із фізичної культури і спорту в Австрії протягом 70-х років ХХ століття. Описано зміст професійної освіти педагогічних кадрів із фізичної культури. Представлено інтегровані цикли підготовки. Проаналізовано обсяг професійно-теоретичної підготовки майбутніх учителів спорту і фізичної культури в середніх професійних школах Австрії. Визначено пріоритети професійної підготовки майбутніх учителів спорту і фізичної культури у середніх профільних школах, принципи організації діяльності.

Ключові слова: професійна освіта, учитель фізичної культури, середня професійна освіта, зміст підготовки.

В статье представлен исторический обзор подготовки учителей физической культуры и спорта в Австрии в 70-е годы XX века. Определены особенности функционирования и реформирования системы среднего профессионального образования педагогических кадров по физической культуре и спорту в Австрии в течение 70-х годов XX века. Описано содержание профессионального образования педагогических кадров по физической культуре. Представлены интегрированные циклы их подготовки. Проанализированы объем профессионально-теоретической подготовки будущих учителей спорта и физической культуры в средних профессиональных школах Австрии. Определены приоритеты профессиональной подготовки будущих учителей спорта и физической культуры в средних профильных школах, принципы организации их деятельности.

Ключевые слова: профессиональное образование, учитель физической культуры, среднее профессиональное образование, содержание подготовки.

Romanchuk O.V. DEVELOPMENT OF SECONDARY PROFESSIONAL EDUCATION OF FUTURE TEACHERS OF PHYSICAL CULTURE AND SPORTS IN AUSTRIA (70TH YEARS OF THE XX CENTURY)

The article presents the historical review of the training of teachers of physical culture and sports in Austria in the 70s of the twentieth century. The peculiarities of the functioning and reformation of the system of secondary professional education of teaching staff in physical culture and sports in Austria during the 70s of the XX century were determined. The content of vocational education of teaching staff and physical culture is described. It has been presented and described integrated training cycles. The volume of professional and theoretical training of future teachers of sports and physical culture in secondary professional schools of Austria is analyzed. The priorities of professional training of future teachers of sports and physical culture in secondary specialized schools, principles of organization of their activities have been determined as follow:

1. Orientation of education toward objective realities of sports and physical culture, diversity of professional tasks of specialists of these branches;
2. Scientific content and methods of education, their relationship with modern scientific knowledge, technical achievements;
3. Integrity and interdisciplinary as the basis for the formation of an integrated system of professional knowledge, skills and abilities;
4. The connection of theoretical and practical components, the presence of each of them throughout the period of training;
5. The sequence and stage of education, providing primarily the basic training and further specialization on its basis

So, this period in the history of the Austrian system of the training of physical education and sport teachers have been marked by a number of fundamental reforms. First of all, it is about its structural development. During a decade, a normative basis, which clearly defined the place, functions and tasks of this type of educational institution in the education system of Austria was adopted. High-level technical base for effective school activity was created. These educational institutions activities contributed to meeting the needs of the society and the state in qualified specialists in physical education of children and youth for development of school and extracurricular sports and physical education.

Key words: vocational education, teacher of physical culture, secondary vocational education, content of training.

Постановка проблеми. Стратегічні завдання реформування вітчизняної системи педагогічної освіти на сучасному етапі, її інтеграція у світовий та європейський освітній простір значно активізували компаративні педагогічні студії, спрямовані на осмислення кращих світових взірців у галузі професійної підготовки педагогічних кадрів та окреслення перспектив використання позитивного зарубіжного досвіду відповідно до вітчизняних освітніх реалій і потреб. Особливого значення в цьому контексті набуває вивчення досягнень країн зарубіжжя у сфері професійної підготовки вчительських кадрів із фізичної культури і спорту, зважаючи на масштаби модернізації української системи професійної освіти вчителів цього профілю внаслідок активного розгортання шкільної і позашкільної фізкультурно-спортивної роботи з дітьми і молоддю. Значне зацікавлення викликає відповідний досвід Австрії – країни, що обрала еволюційний шлях розбудови системи професійної підготовки майбутніх учителів фізичної культури і спорту та досягла помітних позитивних результатів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання професійної підготовки вчителів фізичної культури і спорту в Австрії є об'єктом пильної уваги австрійських науковців (Г. Гайнтель, Г. Гроль, К. Кляйнер, Р. Мюльнер, Г. Штромаєр та ін.), які у своїх працях ґрунтовно висвітлюють особливості її генези, сучасний стан та перспективи подальшого розвитку. Окремі аспекти проблеми професійної підготовки педагогічних кадрів із фізичної культури і спорту в Австрії розкрито і в українській науково-педагогічній літературі, зокрема в контексті дослідження австрійської системи педагогічної освіти загалом (М. М'ясковський, Т. Кристопчук, Л. Пуховська та ін.). Водночас аналіз науково-педагогічних джерел дає підстави констатувати, що система професійної підготовки фахівців із фізичного виховання дітей і молоді в Австрії не була предметом спеціального дослідження в Україні.

Постановка мети. Мета статті – охарактеризувати особливості функціонування і реформування системи середньої професійної освіти педагогічних кадрів із фізичної культури і спорту в Австрії протягом 70-х років ХХ століття.

Виклад основного матеріалу дослідження. Друга половина ХХ століття в історії розвитку системи професійної підготовки майбутніх учителів спорту і фізичної культури в Австрії позначена неперервними реформаційними процесами. Часи її найбільш інтенсивної розбудови припадають передовсім на 70-ті роки – період активного

переосмислення наявних здобутків в окреслених галузях, визначення наявних прогалин і шляхів ліквідації. Проблеми та перспективи професійної підготовки фахівців розглядалися здебільшого крізь призму цілей шкільного фізичного виховання, наукових ідей щодо його побудови й організації. Динамічний характер шкільної спортивно-фізкультурної освіти, науково-дослідницької діяльності в рамках педагогіки спорту й суміжних наук спричинили низку важливих суперечностей, зокрема між кількісним і якісним зростанням завдань фізичного виховання дітей і молоді та застарілою практикою шкільної фізкультурної освіти, між новими вимогами до професійної майстерності вчителів спорту і фізичної культури і недостатнім рівнем кваліфікованості, між посиленням об'єктивної значимості професії вчителя фізичної культури і спорту та фактичною недооцінкою його праці з боку суспільства тощо [1; 3; 4].

У результаті дискусій щодо проблем професійної підготовки фахівців із фізичного виховання дітей і молоді було визнано низку її прогалин, серед них розмежованість різних компонентів підготовки, розбалансованість змісту і диспропорції різних груп навчальних курсів, застарілість методичного і технічного забезпечення, неефективна структура та організація, а також непідготовленість кадрів із фізичного виховання до широкого розмаїття завдань професійної діяльності у реальних умовах. На підставі численних міркувань австрійська наукова спільнота запропонувала низку цінних ідей щодо удосконалення професійної освіти вчителів із фізичної культури і спорту з урахуванням новітніх тенденцій у сфері шкільництва, науки, техніки та досягнень і запитів теорії і практики фізкультурної освіти, що були покладені в основу масштабної реформи системи професійної підготовки кадрів із фізичного виховання на теренах Австрії протягом 70-х років ХХ століття [1; 3]. У рамках цієї реформи впадає у вічі насамперед впровадження ступеневої системи професійної підготовки педагогічних кадрів із фізичної культури і спорту, а також заснування середніх професійних шкіл цього профілю у таких містах, як Відень, Грац, Лінц, Інсбрук.

У 1974 році було ухвалено закон про школи для професійної підготовки кадрів із фізичної культури і спорту, що визначав ключові положення середньої професійної освіти за відповідним напрямом. Так, закон упорядкував систему спеціальностей і кваліфікацій середньої професійної освіти з фізичної культури і спорту, наприклад, учитель фізичної культури (дошкільні освітні заклади, початкові школи, спеціальні шко-

ли), вчитель спорту (середні школи), тренер із різних видів спорту, інструктор із різних видів спорту тощо, відповідно до потреб суспільства і системи освіти у сфері фізичної культури, спорту, здоров'я [2]. Закон має рамковий характер, тобто окреслює найбільш загальні принципи функціонування та організації шкіл для професійної підготовки кадрів із фізичної культури і спорту. Завданням цих освітніх установ (відповідно до §1) визначено підготовку здорових, відповідальних, відданих своєму професійному обов'язку вчителів спорту і фізичної культури, формування в них професійно-особистісних установок, знань і вмінь для виконання професійних завдань та прагнення до неперервного професійного і особистісного самовдосконалення і самоосвіти. На досягнення цієї мети відводилося 4 навчальні семестри та рекомендований широкий перелік навчальних дисциплін [2, с. 971].

Більш докладно питання змісту й організації професійної підготовки фахівців із фізичної культури і спорту висвітлювалися у спеціальних розпорядженнях, розробка яких відповідно до §3 закону про школи для професійної підготовки вчителів фізичної культури і спорту була визначена обов'язком профільного міністерства. Так, у 1975 році Міністерство освіти і мистецтва видало свою першу постанову про навчальні плани для професійної підготовки вчителів фізичної культури і спорту. Запропоновані навчальні плани передбачали ознайомлення з професійними завданнями та обов'язками вчителя фізичної культури чи спорту та формування системи знань, умінь, навичок для здійснення [6]. Зважаючи на значні подібності професійної діяльності вчителів фізичної культури і вчителів спорту, навчальні плани для підготовки не виявляли докорінних відмінностей, лише деякі специфічні акценти у змісті й організації освітнього процесу. Так, зміст професійної освіти педагогічних кадрів і з фізичної культури, і зі спорту охоплював освоєння широкого діапазону навчальних дисциплін, інтегрованих у різні цикли підготовки. Розглянемо докладніше кожен цикл підготовки.

I. Соціально-гуманітарна підготовка. Зміст цього циклу підготовки полягав у формуванні широкого загального світогляду майбутніх учителів фізичної культури і спорту. У межах цього циклу передбачено вивчення релігії (католицизму або протестантизму) з метою осмислення проблемних питань людського буття та відповідей релігійних вчень щодо розв'язання, прийняття християнських цінностей як основи власної життєдіяльності, усвідомлення можливостей і небезпек спорту з

точки зору християнського образу людини. Відповідно до таких завдань, матеріал курсу структуровано в такі розділи, як сенс життя християнина, основи християнського світогляду і моралі, релігія в повсякденному житті, історія церкви, релігія і політика, релігія і спорт та ін. Вагоме значення в межах цього циклу підготовки відводилося вивченню політології задля осмислення майбутніми вчителями фізичної культури і спорту норм і особливостей політичного та суспільного життя австрійського народу і республіки, формування активної життєвої позиції і мотивації до відповідального виконання своїх громадянських і професійних обов'язків, осмислення державної політики Австрії у сфері спорту. Зважаючи на таку постановку цілей, матеріал дисципліни охоплював такі теми, як особливості австрійського державного устрою, права та обов'язки громадянина, політика держави у сфері спорту, управління сферою спорту тощо. Соціально-гуманітарний цикл підготовки забезпечував також вивчення економіки з метою розвитку математичного й економічного мислення та розуміння економічних процесів, формування знань про організацію та управління такими підприємницькими об'єктами, як спортивний комплекс чи клуб та ін. Проблематика курсу з економіки містила питання управління підприємством, укладання договорів, ведення бухгалтерського обліку, страхування обчислення біомеханічних завдань і т.д. Невід'ємним складником цього циклу підготовки було також вивчення німецької мови, що передбачало забезпечення належного рівня володіння мовою, зважаючи на потреби подальшого професійного життя. Так, матеріал курсу охоплював такі розділи, як мова і стиль, літературна німецька мова та її варіанти, проблеми правопису німецької мови, фахова мова спорту та ін. Вагоме значення відводилося й освоєнню іноземної мови, зокрема англійської, задля формування здатності до міжнародної спортивно-професійної комунікації. Задля цього навчальний матеріал курсу охоплював питання фонетики, граматики, лексики англійської мови, з посиленням акцентом на галузі спорту і фізичної культури та сферу подальшої професійної діяльності [6, с. 932–934].

II. Природничо-наукова підготовка. Її сутність полягала в наданні майбутнім учителям фізичної культури і спорту комплексу теоретичних знань про людину як біологічну систему та предмет подальшої педагогічної діяльності. Так, курс функціональної анатомії, спрямований на пізнання будови людського тіла на усіх рівнях, містив

розділи про будову органів, тканин, систем організму, фізіологічні і біохімічні механізми функціонування у нормі, при патології та під час фізичних навантажень. Особлива увага в рамках цього навчального предмета приділена функціональній анатомії опорно-рухового апарату й основам динамічної анатомії. Курс фізіології й охорони здоров'я передбачав освоєння механізмів і закономірностей всіх виявів життєдіяльності людського організму, його взаємодії з довкіллям, поведінки в різних умовах існування, а також на різних стадіях росту й розвитку. Зміст курсу охоплював широке коло питань, серед яких фізіологічна характеристика станів організму у спортивній діяльності, фізіологічні основи формування рухових навичок, розвитку фізичних якостей тощо. Природничо-наукова підготовка майбутніх учителів фізичної культури і спорту реалізувалася й через вивчення курсу з біомеханіки, слугуючи осмисленню фізичної сутності рухової активності людини та складності управління нею. Тематика курсу зосереджена навколо питань про тіло людини як біомеханічну систему, біомеханічну характеристику рухових актів, біомеханічні основи спортивної та фізкультурної діяльності і т. д. Логічним доповнення цього циклу підготовки був також курс із невідкладної медичної допомоги, спрямований на формування знань, умінь і навичок розпізнавання небезпечних для життя і здоров'я станів людини, освоєння схем послідовності дій для надання відповідної допомоги [6, с. 934–935].

III. Спеціально-теоретична підготовка. Сутність цього циклу підготовки полягала в освоєнні майбутніми вчителями спорту і фізичної культури основ спортологічних та психолого-педагогічних наук із метою формування фахової компетентності. Так, курс з історії фізичної культури і спорту передбачав ознайомлення з теоріями походження цих видів людської діяльності та тенденціями розвитку в історичній ретроспективі у локальному, регіональному і світовому масштабі, розвиток на цій основі професійної самосвідомості, формування здатності до критичного мислення і наукового аналізу закономірностей історичного розвитку фізичної культури та спорту. Зміст курсу містив низку розділів, наприклад, світова історія фізичної культури і спорту, історія міжнародного олімпійського руху, історія фізичної культури і спорту в Австрії, історія спорту і фізичної культури у системі освіти тощо. Дисципліна «фізкультурно-спортивний інвентар» спрямовувався на ознайомлення зі спорудами та обладнанням для занять фізичною культурою і спортом,

основами організації проектування і будівництва, а також вимогами і нормами раціональної експлуатації. Проблематика курсу сягала від загальної інформації щодо матеріально-технічної бази фізичної культури і спорту, класифікації спортивно-фізкультурних споруд та об'єктів до докладної характеристики засобів і обладнання для окремих видів спорту, правил використання. У межах предмета «теорія і методика спортивного тренування» передбачено формування знань, умінь і навичок організації і проведення тренувальної діяльності. Зміст і структура навчального курсу спрямовані, по-перше, на осмислення фундаментальних теоретичних положень спортивного тренування, по-друге, на пізнання організаційно-методичних основ спортивно-тренувальної діяльності, по-третє, на вивчення механізмів контролю результатів і якості спортивного тренування, по-четверте, на усвідомлення специфіки організації спортивних змагань. Невід'ємним складником спеціально-теоретичної підготовки майбутніх учителів спорту і фізичної культури був також так званий «спортологічний семінар», що вирізнявся міждисциплінарним характером, інтегрованим змістом, спираючись на дані різних спортологічних дисциплін (історія спорту і фізичної культури, соціологія спорту, психологія спорту і т. д.). Курс мав меті формування здатності до критичного мислення педагогічних кадрів із фізичної культури і спорту, передбачав активне опрацювання низки дискусійних, проблемних питань, наприклад, обґрунтування ціннісної основи і смислу різних видів спорту, оцінка суперечливих сторінок історії спорту, аналіз актуальних спортивних подій тощо. У межах курсу з психології і педагогіки передбачалося ознайомлення з широким спектром психолого-педагогічних теорій і концепцій, закономірностями освітньо-виховного процесу, основами педагогічної діяльності з метою формування педагогічної скерованості мислення майбутніх учителів фізичної культури і спорту. Зміст курсу містив розділи про загальні закономірності розвитку особистості, теорію освіти і виховання, сутність, принципи, компоненти виховного процесу тощо. Логічним доповнення цього курсу вважалася дисципліна «дидактика і методика», що давала змогу осягнути специфіку педагогічного процесу у сфері спорту і фізичної культури. Так, її зміст спрямовувався на висвітлення теорій і концепцій фізичного виховання, цілей і змісту, методів і форм навчання фізичної культури і спорту, особливостей контролю й оцінки результатів школярів і т. д. Названі курси давали змогу сформулювати

професійне мислення, оволодіти практичними вміннями і навичками, необхідними для ефективної роботи в умовах організації спортивно-фізкультурної роботи в освітніх закладах [6, с. 935–936].

IV. Професійно-практична підготовка. Цей цикл передбачав самостійний розвиток і формування професійних умінь, особистісних та професійно-важливих якостей майбутнього вчителя спорту чи фізичної культури, а також створення умов для самоаналізу і самовдосконалення професійної діяльності. Він підпорядковувався меті набуття практичного рухового досвіду та досвіду організації спортивно-фізкультурної освіти молодих поколінь. Так, у межах професійно-практичної підготовки виокремлювалося два складники, зокрема функціональний, що забезпечував практикування і тренування з різних видів спорту і фізичної культури, та фаховий, що уможлилював формування практичних умінь і навичок організації і проведення спортивно-фізкультурних занять із дітьми. Так, функціонально-практична підготовка майбутніх учителів фізичної культури і спорту здійснювалася в процесі ігор із футболу, баскетболу, гандболу, волейболу, тенісу, а також тренувальної діяльності з плавання, стрибків у воду, стрибків на батуті, гімнастики, спортивної гімнастики, легкої атлетики. Фахово-практична підготовка реалізувалася в межах так званих «практико-методичних вправ» (загальні фізичні вправи; легка атлетика; плавання і стрибки у воду; ігри), спрямованих на демонстрацію фізичних вправ та організацію виконання групою осіб. Компоненти практичної підготовки, часто переплітаючись і реалізуючись одночасно, забезпечували апробацію набутих теоретичних знань у максимально наближених до професійної діяльності умовах [6, с. 936–939].

V. Вибіркова підготовка. Вибіркові навчальні дисципліни спеціально-теоретичної та практичної підготовки слугували забезпеченню можливостей для здійснення поглибленої підготовки за спеціальностями та спеціалізаціями, що визначають характер подальшої діяльності, уможлилювали реалізацію індивідуальних інтересів і запитів майбутніх учителів спорту і фізичної культури, дозволяли здійснювати впровадження спеціалізацій у межах базової спеціальності. Цей цикл спрямовувався на поглиблену підготовку майбутніх учителів спорту і фізичної культури в рамках вільно обраного ними виду спорту. Так, передбачалася теоретична підготовка з метою опанування науковими основами певного виду спорту в процесі вивчення низки таких дисциплін, як «спеціальна теорія і методика спортивного тренування», «спеціальна біо-

механіка», «спеціальна дидактика і методика», та практична підготовка («спеціальні практико-методичні вправи») як основа набуття досвіду проведення навчальних занять із обраного виду спорту [6, с. 939].

Названі цикли професійної освіти вносили свою частину у формування професійної компетентності вчителя фізичної культури і спорту як комплексної системи професійних знань, умінь, навичок, якостей, що є основою його успішної самореалізації на професійній ниві. Так, гуманітарна підготовка орієнтувала майбутнього вчителя фізичної культури і спорту на формування власного ціннісного ставлення до визначальних процесів і явищ у різних сферах життєдіяльності суспільства, зокрема в галузі спорту і фізичної культури; природничо-наукова підготовка, відбиваючи наукову картину світу, забезпечувала формування наукового світогляду та пізнання наукових підходів до розв'язання соціальних і професійних проблем; спеціально-професійна підготовка озброювала готовністю до виконання широкого спектра професійних обов'язків т. д. [2; 6] Деталі циклів теоретичної підготовки педагогічних кадрів із фізичної культури і спорту відповідно до постанови Міністерства освіти і мистецтва 1974 року розкрито у таблиці 1.

Інтегрованим складником професійної освіти вчительських кадрів із фізичної культури і спорту постановою визначено також практичну підготовку, специфіка якої зумовлена особливостями подальшої професійної діяльності вчителя фізичної культури чи спорту, а тому вимагає, з одного боку, належної функціонально-технічної підготовки до виконання фізичних вправ й певних видів спорту, а з іншого – ґрунтовної методичної підготовки до організації занять із фізичної культури і спорту. Як невід'ємний компонент професійної освіти вчителів фізичної культури і спорту вона дає змогу практично спробувати свої сили в обраній професії, навчитися застосовувати у професійній діяльності знання, одержані в процесі теоретичної підготовки [2; 6]. Особливості практичної підготовки педагогічних кадрів із фізичної культури і спорту відповідно до постанови Міністерства освіти і мистецтва 1974 року представлено у таблиці 2.

Наведені дані відображають зміст та обсяги професійної освіти і вчителів спорту, і вчителів фізичної культури. Специфіка професійної підготовки вчителів фізичної культури проглядається лише у низці додаткових курсів, необхідність вивчення яких зумовлювалася вимогами подальшої професійної діяльності. Так, у рамках курсу із законодавства та організації австрійської

Таблиця 1

Зміст та обсяг професійно-теоретичної підготовки майбутніх учителів спорту і фізичної культури в середніх професійних школах

Назва навчальної дисципліни	Кількість годин (на тиждень протягом семестру)			
	I	II	III	IV
<i>Інваріантний компонент</i>				
Релігія	1	1	1	1
Німецька мова	2	2	–	–
Англійська мова	2	2	2	2
Політична освіта	1	–	–	–
Біологія	1	–	–	–
Економіка	1	1	–	–
Історія фізичної культури і спорту	2	–	–	–
Фізкультурний і спортивний інвентар	2	–	–	–
Функціональна анатомія	2	–	–	–
Фізіологія та охорона здоров'я	–	2	1	–
Перша медична допомога	–	2	–	–
Педагогіка і психологія	2	1	–	–
Дидактика і методика	–	2	–	–
Біомеханіка людини	–	–	2	1
Теорія і методика спортивного тренування	2	2	2	–
Спортологія	2	2	2	2
	–	–	–	–
<i>Варіативний компонент</i>				
Спеціальна теорія і методика спортивного тренування		–	–	1
Спеціальна біомеханіка	–	–	–	1
Спеціальна дидактика і методика	–	–	–	1
Спеціальні практико-методичні вправи	–	–	3	5

Таблиця 2

Зміст та обсяг професійно-практичної підготовки майбутніх учителів спорту і фізичної культури в середніх професійних школах

Назва навчального курсу	Кількість годин (на тиждень протягом семестру)			
	I	II	III	IV
Баскетбол	2	–	–	–
Футбол	–	2	–	–
Гандбол	–	2	–	–
Волейбол	2	–	–	–
Теніс	–	2	–	–
Легка атлетика	2	–	–	–
Плавання	2	4	–	–
Стрибки у воду	2	–	–	–
Спортивна гімнастика (ж/ч)	2/4	2	2/4	–
Гімнастика (ж/ч)	2/2	2/0	2/0	2/0
Лижний спорт	–	1	–	1
Масаж	1	–	–	–
Стрибки на батуті	2	–	–	–
Формування і корекція постави	–	–	2	–
Тренування фізичних якостей	–	–	2	–
Методи і прийоми навчання загальних фізичних вправ	4	–	4	4
Методи і прийоми навчання фізичних вправ I (легка атлетика)	–	–	–	2
Методи і прийоми навчання фізичних вправ II (плавання і стрибки у воду)	–	–	2	2
Методи і прийоми навчання фізичних вправ III (ігри)	–	–	2	2

системи шкільництва (3 семестр / 2 години на тиждень) передбачалося засвоєння знань про правові засади функціонування австрійської школи, її структуру та організацію, права та обов'язки вчителя. Зміст курсу спрямовувався на вивчення й аналіз чинних нормативних документів у сфері освіти і виховання. Також майбутнім учителям фізичної культури пропонувався курс спеціальної педагогіки (3–4 семестри / 2 години на тиждень), у межах якого розглядалися актуальні проблеми освіти, її зв'язку із суспільством, вимоги до організації шкільної справи, шляхи її подальшого удосконалення тощо. Проблематика і тематика курсу зосереджувалися навколо питань про актуальні тенденції у сфері освіти молодих поколінь, поточні і перспективні цілі навчання і виховання, інноваційні технології організації і т. д. Курс із методики навчання фізичної культури (3 семестр / 2 години на тиждень) слугував озброєнню майбутніх учителів фізичної культури дидактико-методичними підходами до викладання фізичної культури у школі. Його змістове наповнення складало теми стосовно завдань і принципів навчання фізичної культури, структури і планування педагогічного процесу з фізичної культури, системи контролю вмінь і навичок учнів із фізичної культури, нормативів фізкультурної підготовки учнів, організації шкільних фізкультурних змагань і т. д. Проблемні, дискусійні питання теорії і методики викладання фізичної культури розглядалися в рамках так званого «фахового дидактико-методичного семінару» (4 семестр / 3 години на тиждень). У межах практичної підготовки майбутніх учителів фізичної культури також було передбачено «спеціальні практико-методичні вправи» (3–4 семестри / 3 години на тиждень), спрямовані на набуття практичного досвіду з організації фізкультурних занять [6, с. 941].

Окрім цілей, змісту й обсягів, проаналізовані нормативні документи визначили і пріоритети професійної підготовки майбутніх учителів спорту і фізичної культури у середніх профільних школах, принципи її організації:

1) орієнтованості освіти на об'єктивні реалії сфер спорту і фізичної культури, розмаїття професійних завдань фахівців цих галузей;

2) науковості змісту і методів освіти, взаємозв'язок із сучасними науковими знаннями, технічними досягненнями;

3) комплексності і міждисциплінарності як основи формування інтегрованої системи професійних знань, умінь і навичок;

4) зв'язок теоретичного і практичного компонентів, наявність кожного з них протягом усього періоду професійної підготовки;

5) послідовність і поетапність освіти, забезпечення передовсім базової підготовки та подальшої спеціалізації на її основі [2; 6].

Висновки з проведеного дослідження. Отже, 70-ті роки ХХ століття в історії розвитку австрійської системи професійної підготовки вчительських кадрів із фізичної культури і спорту позначені низкою докорінних реформ. Ідеться про її структурну розбудову, що відображається в заснуванні середньої ланки системи та відкритті шкіл для професійної підготовки кадрів із фізичної культури і спорту. Лише за десятиліття було ухвалено нормативну базу функціонування, в якій чітко окреслювалося місце цього типу освітніх установ у системі освіти Австрії, функції і завдання; затверджено навчальні плани і програми, що вирізнялися орієнтованістю на реалії професійної діяльності вчителя спорту і фізичної культури, спиралися на новітні досягнення науки і техніки, практичною спрямованістю процесу професійної освіти майбутніх учителів фізичної культури і спорту і т. д.; створено належну матеріально-технічну базу для ефективної діяльності шкіл тощо. Якісна навчально-виховна робота цих освітніх установ суттєво сприяла задоволенню потреб суспільства і держави у кваліфікованих фахівцях із фізичного виховання дітей і молоді в умовах стрімкого розгортання шкільної і позашкільної спортивно-фізкультурної освіти.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Brezinka W. Pädagogik in Österreich. Wien, Verlag der ÖAW, 2000. B. 1. 1060 S.
2. Bundesgesetz vom 6. Feber 1974 über die Schulen zur Ausbildung von Leibeserziehern und Sportlehrern. *Bundesgesetzblatt für die Republik Österreich*. Jg. 1974. St. 46. S. 971–973.
3. Müllner R. Perspektiven der historischen Sport- und Bewegungskulturforschung. Wien, Lit Verlag, 2011. 380 S.
4. Strohmeier H. Das Institut für Leibeserziehung 1871–1971. *Leibesübungen und Leibeserziehung*. 1971. Nr. 25. S. 12–27.
5. Strohmeyer H. Die Geschichte der Erforschung des Phänomens «Leibeserziehung» in Österreich. Zur Geschichte des österreichischen Bildungswesens. Probleme und Perspektive der Forschung. Wien, Verlag der Österreichischen Akademie der Forschung, 1992. H. 25. S. 315–338.
6. Verordnung des Bundesministers für Unterricht und Kunst vom 20. Jänner 1975, mit welcher Lehrpläne für Schulen zur Ausbildung von Leibeserziehern und Sportlehrern erlassen werden. *Bundesgesetzblatt für die Republik Österreich*. Jg. 1975. St. 64. S. 929–954.